

De leerplicht

1. Inleiding

De wettelijke en decretale bepalingen rond de leerplicht die relevant zijn voor de secundaire scholen komen in deze omzendbrief aan bod.

2. Duurtijd

De leerplicht vangt aan op 1 september van het kalenderjaar waarin de jongere de leeftijd van 5 jaar bereikt en duurt :

- hetzij tot 30 juni van het kalenderjaar waarin de leerling 18 jaar wordt, indien het bereiken van die leeftijd tussen 1 juli en 31 december valt;
- hetzij tot de datum waarop de leerling 18 jaar wordt : indien die datum tussen 1 januari en 30 juni valt.

Het feit dat de leerplicht voor tal van leerlingen in de loop van het schooljaar afloopt, is evenwel géén pleidooi voor vroegtijdige schoolverlating, integendeel. Iedereen die op een of andere wijze bij het onderwijs betrokken is, moet dan ook met alle middelen pogen om de desbetreffende leerlingen, daar waar nodig, voldoende te motiveren om tot het einde van het schooljaar onderwijs te volgen en, bij voorkeur, een eindstudiebewijs te behalen. Leerlingen die dan toch het secundair onderwijs verlaten zonder diploma van secundair onderwijs, zullen worden gewezen op de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap en op het volwassenenonderwijs als alternatieven om alsnog het diploma te behalen.

3. Vrijstelling

Een jongere uit de hierboven bedoelde leeftijdscategorie is niet (meer) leerplichtig als hij zijn secundaire studies heeft voltooid of als hij vrijstelling heeft verkregen. Om andere redenen zoals ontvoogding, huwelijk, moederschap..., is ontheffing van de leerplicht onder geen beding mogelijk.

3.1. Het secundair onderwijs is voltooid.

Een leerling is niet langer leerplichtig van zodra hij houder is van het diploma van secundair onderwijs, van een studiegetuigschrift van het 2de leerjaar van de derde graad BSO of van een getuigschrift van opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs.

3.2. Tijdelijke of permanente vrijstelling van leerplicht.

Voor kinderen die door hun beperking niet in staat zijn om onderwijs te volgen, ook niet onder de vorm van Permanent Onderwijs aan Huis, kan de inspectie beslissen om de leerling tijdelijk of permanent vrij te stellen van de leerplicht.

De aanvraag van tijdelijke of permanente vrijstelling van onderwijs wordt voorkeur digitaal ingediend d.m.v. het formulier in [bijlage 1](#) (aanvraag van tijdelijke of permanente vrijstelling van onderwijs) bij Stafmedewerker Zorgpunt

Telefoon: 02-553 1812

Mail: zorgpunt@onderwijsinspectie.be

Zorgpunt Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw

Koning Albert II laan 15

1210 Brussel

Een aanvraag voor vrijstelling van leerplicht bevat een gemotiveerd schrijven van de ouders en een dossier dat minimaal de volgende elementen moet bevatten:

- een medisch verslag waaruit blijkt waarom het schoollopen onmogelijk is
- een verslag (opgesteld door bvb. een Centrum voor ontwikkelingsstoornissen, een CLB ...) met daarin informatie over de cognitieve mogelijkheden, de mogelijkheden van sociaal aanpassingsgedrag en de mogelijkheden op vlak van sensomotorisch functioneren van het kind.

De ouders hebben het recht gehoord te worden voordat de Onderwijsinspectie een beslissing neemt. Zij kunnen zich daarvoor laten bijstaan door een expert van hun keuze. De ouders hebben eveneens het recht om alle door de Onderwijsinspectie gebruikte documenten in te kijken.

De Onderwijsinspectie kan bij de scholen documenten betreffende de leerling opvragen of een verslag over de vorderingen laten opmaken. De Onderwijsinspectie is tot geheimhouding verplicht over de dossiers die haar worden voorgelegd en over de gegevens die hen betreffende de te onderzoeken zaken worden meegedeeld.

De Onderwijsinspectie meldt haar beslissing aan de ouders en aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten. Tegen de beslissing is geen verder beroep mogelijk.

4. Draagwijdte

De leerplicht is voltijds of deeltijds.

De voltijdse gaat in de deeltijdse leerplicht over :

- hetzij bij het bereiken van de leeftijd van 16 jaar;
- hetzij bij het bereiken van de leeftijd van 15 jaar mits de leerling reeds de eerste twee leerjaren van het voltijds secundair onderwijs heeft beëindigd (het eerste leerjaar A en het eerste leerjaar B worden in dit verband als één leerjaar beschouwd; het onthaaljaar wordt buiten beschouwing gelaten).

Onder voltijdse leerplicht wordt de eerste periode van de leerplicht verstaan waarin de minderjarige voltijds onderwijs dient te volgen. Aan de voltijdse leerplicht kan maximaal 8 jaar via lager onderwijs worden voldaan. Daarna gaat de leerplichtige hoe dan ook over naar het voltijds secundair onderwijs, waaronder het onderwijs wordt verstaan dat wordt verstrekt gedurende 40 weken per jaar naar rata van ten minste 28 wekelijkse lessen; het kan zowel om gewoon als buitengewoon secundair onderwijs gaan.

Aan de deeltijdse leerplicht kan worden voldaan :

- door het verderzetten van het voltijds secundair onderwijs;
- via het stelsel leren en werken, dat een voltijds engagement van ten minste 28 wekelijkse uren inhoudt.

Aan de voltijdse of deeltijdse leerplicht kan ook worden voldaan via huisonderwijs. Huisonderwijs is onderwijs dat verstrekt wordt aan leerplichtigen van wie de ouders beslist hebben om hen niet in te schrijven in een erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school.

Het huisonderwijs moet aan twee minimeisen voldoen : enerzijds moet het gericht zijn op de ontplooiing van de volledige persoonlijkheid en de talenten van de jongere en op de voorbereiding op een actief leven als volwassene, anderzijds moet het het respect voor de grondrechten van de mens en voor de culturele waarden van de jongere zelf en van anderen bevorderen; andere inhoudelijke voorwaarden worden niet opgelegd.

Ouders die voor huisonderwijs kiezen, zijn verplicht om hun leerplichtige kinderen te laten deelnemen aan de examens van de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap Secundair Onderwijs. Hiervoor gelden volgende gezamenlijke modaliteiten :

- deze regeling is van toepassing op leerplichtigen die geboren zijn in het jaar 2002 of later;
- de leerplichtige moet uiterlijk binnen het schooljaar waarin hij voor 1 januari vijftien jaar is geworden bij de examencommissie zijn ingeschreven;
- §de leerplichtige moet uiterlijk binnen het schooljaar waarin hij voor 1 januari zestien jaar is geworden een getuigschrift van de eerste graad, een getuigschrift van de tweede graad of een diploma van secundair onderwijs (naar keuze) voor de examencommissie behalen.

Indien de leerplichtige laattijdig wordt ingeschreven of niet slaagt na maximaal twee pogingen, dan moet de leerplichtige in een door de gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school of centrum worden ingeschreven. In uitzonderlijke gevallen kan een leerplichtige vrijgesteld worden van deze verplichting.

Het is aan de onderwijsinspectie om te controleren of aan de minimumeisen is voldaan; de ouders moeten deze controle aanvaarden en er hun medewerking aan verlenen. Is dit niet het geval of wijzen twee opeenvolgende controles uit dat de minimumeisen niet worden vervuld, dan moet de leerplichtige in een door de gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde school of centrum worden ingeschreven.

Bij stopzetting van huisonderwijs tijdens het schooljaar moeten de ouders een bewijs van inschrijving in de school of centrum bezorgen aan het AgODi. Indien men voor de betrokken jongeren later het huisonderwijs wil hervatten dan kan dat enkel mits voorafgaande toestemming van de onderwijsinspectie. Die toestemming wordt verleend indien de onderwijsinspectie oordeelt, op basis van elementen aangereikt door de ouders, dat de tekortkomingen die bij de controle destijds aanleiding hebben gegeven tot beëindiging van het huisonderwijs zijn of worden weggewerkt.

Huisonderwijs geeft nooit recht op erkende studiebewijzen; de examencommissie van de Vlaamse gemeenschap biedt hier een oplossing.

Meer gedetailleerde informatie over huisonderwijs vindt u op:

<http://onderwijs.vlaanderen.be/huisonderwijs-voor-leerplichtige-leerlingen>.

5. Onderwijs in het buitenland.

Ouders waarvan het kind aan de leerplicht voldoet door school te lopen in het buitenland, dienen dit ten laatste op de derde schooldag van het schooljaar aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten te laten weten. Hiervoor wordt een kopie van het inschrijvingsbewijs van de buitenlandse school bezorgd aan:

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming
 Agentschap voor Onderwijsdiensten
 Cel leerplichtcontrole
 Hendrik Consciencegebouw
 Koning Albert II-laan 15
 1210 Brussel
 E-mailadres: leerplichtcontrole@vlaanderen.be

6. Kinderen van vreemde nationaliteit

Voor de jongere van vreemde nationaliteit die immigrereert samen met de personen die de ouderlijke macht uitoefenen of de jongere in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, gelden alle verplichtingen inzake leerplicht vanaf de 60ste dag na die waarop voornoemde personen werden ingeschreven in het vreemdelingenregister, in het wachtregister of in het bevolkingsregister – naargelang van het geval – van de gemeente van hun verblijfplaats.

7. Verbod op het sluiten van arbeidsovereenkomsten

Het is verboden jongeren die onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht hetzij arbeid te doen verrichten of enige werkzaamheid buiten het kader van hun opvoeding of vorming te doen uitvoeren, hetzij arbeidsovereenkomsten van welke aard ook met hen af te sluiten.

In afwijking hiervan kan de inspectie van de sociale wetten van het ministerie van tewerkstelling en arbeid toelaten dat onder bepaalde voorwaarden individuele jongeren beneden de 15 jaar tijdelijk een bepaalde werkzaamheid mogen uitoefenen (bv. in de artistieke wereld). Een tewerkstelling voor studenten daarentegen is slechts mogelijk indien de jongere de leeftijd van 15 jaar heeft bereikt én niet meer aan de voltijdse leerplicht is onderworpen.

8. Inbreuken

Het niet beantwoorden aan de leerplicht kan tot strafbepalingen aanleiding geven. Het is nochtans de bedoeling dat ter zake eerder preventief en begeleidend dan wel bestraffend wordt opgetreden.

9. Controle

9.1. Leerplichtige leerlingen moeten ofwel in een school voor voltijds gewoon of buitengewoon onderwijs, in een centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs of in een centrum voor vorming van zelfstandigen en KMO ingeschreven zijn en die school of dat centrum geregeld bezoeken, ofwel moeten ze huisonderwijs volgen. Voormelde centra kaderen in het stelsel leren en werken. De controle op de inschrijvingen van leerplichtigen is een jaarlijks weerkerende aangelegenheid. Deze controle strekt er ook toe te vermijden dat een leerling in verschillende scholen of centra is ingeschreven.

9.2. IJkdatum voor de controle is de eerste of de tweede of de derde schooldag van het schooljaar. Ze wordt uitgevoerd via het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen. Omdat de meest efficiënte manier van controleren de directe controle tussen AgODi en elke individuele school of centrum is, werd gerealiseerd dat:

- AgODi toegang heeft tot de gegevens van het Rijksregister en het identificatienummer (het zogenaamde Rijksregisternummer) mag gebruiken;
- de directies het identificatienummer van hun leerlingen kunnen gebruiken.

Via DISCIMUS beschikt AgODi over een lijst met de identificatiegegevens van de leerlingen die uiterlijk de derde schooldag werden ingeschreven, evenals een overzicht van de aan- en afwezigheden.

Door de vergelijking van de lijsten van de verschillende scholen en centra met een globale lijst van de Vlaamse gemeenschap, zal de overheid snel en efficiënt nagaan welke leerplichtigen niet ingeschreven zijn en welke identificatienummers meer dan eenmaal optreden.

Directies vragen het identificatienummer van elke leerling bij een eerste inschrijving. Indien de ouders of de meerderjarige leerling weigeren dat nummer te geven of niet kunnen geven, kan het nummer bekomen worden bij AgODi.

9.3. Het identificatienummer mag enkel gebruikt worden als identificatiemiddel in de leerlingendossiers en voor de uitwisseling van gegevens met AgODi. Het mag niet aan derden worden doorgegeven. Het spreekt voor zich dat er omzichtig moet omgesprongen worden met de gegevens van de leerlingen. De toegang tot het identificatienummer moet strikt beperkt blijven tot de medewerker(s) van de leerlingenadministratie die verantwoordelijk zijn voor de gegevensuitwisseling met AgODi.

Meer info: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=9403>